

Szerkesztőség:

Rimaszombat, Pokorágyi-utca
1-ső szám. — Ide intézendő a
lap szellemi részét érdeklő
minden közlemény és levelezés

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona.
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER: CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Pokorágyi-utca
1. szám a. a könyvnyomdában.
— Ide intézendők a kiadó hiva-
talt illető előfizetés, hirdet-
mény, nyilttér és egyéb felszó-
lalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petitsor tér-
fogata . . . 12 fillér.
Bélyegdíj minden beiktatás
után . . . 60 fillér.

Nyilttér:

Egy sor . . . 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legzélszerűben posta-utalvány utján eszközölhető. — **Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.**

Szabad lyceum.

Ha az életben kissé körülnézünk, észrevehetünk abban egy bizonyos hézagot, melyet kitölteni korunk szoros kötelességének tartja. Ez az űr meg van az élet és iskola között. Az iskola még nem nyújthat annyit a tudás dolgában, a mennyit az élet követel. Az élet pedig sokat követel az embertől. A népiskola tanítás ideje sokkal rövidebb időre terjed, sem hogy mind azt elsajátíthatná benne az ember, a mire neki az életben szüksége van. Azért mi még az élet iskolájáról is szoktunk beszélni. Tekintetbe véve azután még a tudomány haladását, itt is tapasztalhatjuk, hogy a mit valaki 10 év előtt tanult, az a mai tudással összehasonlítva, vajmi kevésnek látszik, hozzá téve még a feledést. Bizony sokat felejtünk abból, a mit tudtunk, hacsak az ismétlés nem jön segítségünkre.

A mai kor az élet és iskola közti űrt áthidalni kívánja és az embernek alkalmat akar nyújtani ennek kitöltésére. Ezen szándékból származtak az úgynevezett „szabad lyceumok“ vagy előadások, a székesfővárosban meg az „Uránia“ tudományos színház.

A legalkalmasabb idő az előadások tartására tagadhatlan a téli évszak. Akkor van népünknek legtöbb ideje a tanulásra. A tanulásnak nemesak az a célja, hogy az ember valamit tudjon, hanem hogy a tudást még saját hasznára is fordítsa. Ilyen szabad előadások Európának minden művelt államaiban tartatnak. Ezen intézmény már nem is egészen új. Emlékszem már 1865—66. évben, midőn mint fiatal ember a hallei egyetemet látogattam, akkor is már divatban voltak Halléban, Lipcsében és Németország egyéb városaiban a szabad előadások. Azóta persze nagyot

haladt a világ, ma napsággal ez már közszükségletté vált nemesak a külföldön, hanem már nálunk is. Mi nemesak az angolokat és németeket akarjuk utánozni e részben, de nem is akarunk ám visszamaradni a kevésbé művelt államokkal szemben, a hol a szabad lyceum eszméjét szintén felkarolták. E témáról e lap utján én már évek előtt irtam, csak hogy nálunk minden új dolog létesítése nehézkesen megy. Most azonban úgy látszik, hogy mi is már kezdjük belátni annak a szükségét, valamint azt is, hogy a testi munkán kívül még tanulni is kell. Az efféle tanítási szerepre nekünk még képes embe-reink is vannak, kiket a közönség szívesen meg is hallgat, és ha talán elejntén ez iránt közömbösen is viselkednek a nép, később minden esetre be fogja látni annak üdvös voltát, fog tanulni és sűrűn látogatandja az ilyen előadásokat. Csak lássunk az előadások tartásához. Nemesak a nagy városokban, hanem mindenütt, minden városban és faluhelyen van erre alkalmas ember, ki a nép nyelvén és izlése szerint tud és akar is beszélni, tanítani és felvilágosítani a népet, hogy tanuljon és haladjon a korrallal, mert maga a szentírás is azt mondja, hogy elvessz azon nép, mely tudomány nélkül való.

Erre vonatkozólag valaki azt mondhatná: hiszen e megye egyes városában, sőt még faluhelyen is tartanak rendes előadásokat minden télen. Emlékszem, hogy Gömörmegye egyik derék tanítója annak idején közölte az előadások körül tapasztalt észleleteit, a melyek oda konkludáltak, hogy a nép szívesen hallgatja az efféle tanítást és háladatos is érte, ha csak tudunk értelméhez és felfogásához szólni. Teljesen egyetérték velem, magam is azt állítom, hogy szívesen hallgatja a nép olyan előadásokat, melyek tudá-

sát előmozdítják. Ilyen előadásokat olyképen kell szervezni, hogy egy egészet képezzenek és minden télen változatossággal oly módon tartandók meg, hogy a nép már előre is örüljön azoknak. S miről beszéljünk ilyen alkalommal? Minden esetre a helyi viszonyok lehetnek itt mérvadók: más előadásokat kell a városban, másokat a falun tartani; ez utóbbi helyen csakis olyanokat, melyek a népet közvetlenül érintik, melyből valamit tanulhat. Az anyagi hasznon kívül az erkölcsi értékére is tekintettel kell ilyen alkalommal lennünk.

Angliában, Németországban ez már régen meg van honosítva, legyen ez nálunk is így. Erre azt mondhatná valaki: hiszen a parasztnak ilyenek iránt semmi érveke nincs, ennek összes törekvése a pálinka élvezet körül forog. A népet természetesen hozzá kell szoktatni, fel kell őt világosítani arról, hogy efféle tanításnak szükségét maga is érezze. Rajtunk tehát a sor ilyen szükségnek előteremtésén a faluhelyen közreműködni és akkor meglesz az erre való értelem is.

Az amerikaiak ennél még tovább is mennek. Ha valamely európai tudós tudásával feltűnést okoz, nem kimélnék semmi áldozatot és meghívják világrészükre előadások tartására, a mit jól meg kell fizetni. Így emlékszem, hogy annak idején Brehm, Büchner és mások Amerikában szabad előadásokat tartottak. Angliában a világhírű tudósok önként ajánlkoznak előadások tartására, mert mai nap az a nézet uralkodik, hogy a tudományt közkincesse kell tenni, hogy abban minden ember részesüljön. A mit a tudomány képviselői fáradságtalan szorgalmuk által napfényre hoznak, kutatásuk eredményét feladatunk a nép között terjeszteni, hogy annak áldásában mindenki

T Á R C Z A.

Öreg, jó professzor.

Öreg, jó professzor el-elnézlek téged.
A mint mesélsz, ugy-e szép, jó így ez élet?
A gond barázdája homlokodról simul,
Mindent elfelejtész . . . szemedbe fény, tűz gyul.
Lelked elragadja az isteni Hómér,
Ugy hevülsz, úgy lángolsz, minden kicsi szóér.
Öreg, jó professzor el-elnézlek téged,
A ki még magad a mesékbe beéled.
Ki még tudsz rajongni a naiv kor meséjén,
Vigadni a fényén, busolni az éjjén,
S a mint el-elnézem te szent hevülésed,
Szemembe köny csordul, s ez a köny úgy éget. . .
Gyula diák.

Özvegyasszony légyottja.

— A „Gömör Kishont“ eredeti tárczája. —
Irtá: D'HERVEY.

I.
Oh be kellemesen is érez az ember egy nyáron a fürdőn, midőn a városnak poros világából mintegy kimenekül a fenyvesek regényes országába. Jól esik szivni az úde levegőt, jól esik kirándulni az örökzöld erdők eleven világába, jól esik a város nyugsgő élettől zajos szűk utcái helyett a szabad természet alkotó hatalmát bámulni! Másképp érez itt az ember. A bürokrata naphosszat elbolyong a nagy erdőségek kanyargós utain, mohón szívja az agg az ózondús levegőt, a zsúrozásban kifáradt városi asszonyok oly üdén végzik reggeli sétájukat suhogó ponyolyáikban, a városi dandy pedig hátatett kezekkel a kevésbé görbe nyakkal járkal a korzón az estéli térzene alatt. Mintha átalakult volna a világ, mintha a zajos fővárosi élet boldog álmait aludná. És oly furesán hat ez a fonséges világ a szivre! Elfeledteti a bánkódó szerel-messel a négy szűk fal között lejátszódott szerelmi drá-mát, helyreállítja a harmóniát az egyensúlyát elveszített leány szivében. Nem homályosítja el ebben a tiszta légkörben a szerelmes szeme előtt a világot a fővárosnak káprázató fénye, nem nyugtalanítja a lelket a féltékeny-ség kínos érzelve. Valami különös lehelettel tölti el ez a kristálytisza világ az ember egész bensőjét, valami kellembeli fenségg után sóvárog a kebel. Ugy szeretni,

valami után rajongni és annak élni! . . . Szóval nagyon furesa ennek a szabad légkörnek a hatása. Szabadabban dobog itt a sziv, megnyugvást talál a folytonos zaklatásoktól vérző kebel; reményt nyújt a szerelmesnek, — a közönyösséget pedig rohamosan űzi el a szivből. Mert ez már olyan csodálatos bűvereje ennek a fenséges légnek . . .

Eppen térzene van, a sétányon a figyelő szem megtalálhatja a társadalom összes rétegeit. Itt hercegi equipage robot tova, amott a kirándulásról hazatért társaság beszél a nap eseményeit, az a féllábú koldús meg olyan szemtelenül kunyorál egy krajczárét. Amott a fővárosi mamák egész serege sétál leányaival, kik mellett egy egy udvarlóg gubbaszkodik, a virágágyak mellett pedig gyereksereg játszik. Nini, ott a nagy sokadalomban éppen most tűnik föl egy huszonhérom év körüli fiatal asszony, amint a virágszönyegtől diszített pázsiton elvegyül a gyereksereg közé s hívja kis fiaeskáját. Keresi sokáig, végre megtalálja. Szó nélkül fogja meg a gyermek kezét s midőn az makranczoskodni kezd, csak ennyit mond neki:

— Sándorka, ma korán le kell feküdni, azért megyünk már haza! A kis fiú kelleetlenül halad anyja mellett, aztán megkérdi, hogy miért kell ma korán lefeküdni?
— Mert a mama nem jól érzi magát s este nyugalomra van szüksége. Tudod kedves fiam, a doktor bácsi mondta . . .

S haladnak tovább. A kis fiu a játéktól ki van pírulva, a fiatal asszony halvány, mint a fal. Szemeit le-süti, aztán gyors léptekkel halad a kanyargós utakon. Valami nagyon izgathatja, ezt árulja el egész külsője. Szemei be vannak esve, tekintete félnék, siet, alig várja, hogy lakására érjen, hogy kimeneküljön a sürgő, forgó népek eme tömkelegéből. Meg-megszólítja elbámészkodó fiát, aztán apró léptekkel siet tova. Esteledik. A napfény gyöngülni kezd, a villa környéket pedig oly romantikussá teszi az ezer meg ezer bogár nyugsgése s egy-egy erdei madár estéli hangjai. A fiatal asszony éppen most lép be fiával szobájába, pongyolába teszi magát, aztán mintha örökre búcsúznék gyermekétől, oly görsösen szorítja magához s összecsofolja . . .

Alkony van, alig világítják már be a napsugarak a szobát. Behallatszik a korzóról a zene, mihez oly jól illik a gyöngye nyári szellő susogása. Eppen valami érzélgős melódiát játszanak odakint s a fiatal asszony könyököl a nyitott ablakon s elmélázik a tova hatoló hangok szelid morajában. Az örökélet biztató hatalmát

sejteti vele a villa körül elterülő fenyőerdő, a bájoló fe-nyőillat pedig valami kellemessel tölti el keblét. Elhallgat a zene, csak néha szólal meg már a madár az ágon, alig susog már a szellő, a tengernyi bogárnép is alig zümmög, csak a fiatal asszony könyököl még mindig az ablakban. Megmerevedik tekintete, valami tulvilági mosoly vonul át arcán, kipirulnak a halvány ajkak, ama lesütött szemekből pedig csak úgy csillog a varázserő . . . Átváltozik egész énje, a napfény hanyatló sugarai bea-nyozták szöke hajtfürtjeit. Még egy ideig bámulja a termézet szunnyadását, aztán bezárja az ablakokat s meg-gyújtja a lámpát. Amint kis fiát ölébe veszi, az sokáig bámul rá, aztán naiv hangon kérdi:

— Mi baja van a mamának?
— Semmi édes. Miért? . . .
— Mert olyan piros, mintha lázas volna! . . . Aha vagy tudom már! Ugye ezért kell ma este korán lefe-küdnöm?

Az asszony nem felel, csak mintha remegne, mint-ha sziven találták volna a kis fiu szavai. Alig mer a gyermekre nézni, alig meri arcát felé fordítani, alig várja már, hogy lefektethesse. Aztán még sokáig nézi a plafont s a szegény Sándorka alig teszi még be utolsó falatját, máris aludni kell mennie. Vonakodik egy ideig a kis fiu, de aztán bocsánatkérőleg néz anyjára, ezt re-begvén:

— Bocsás meg jó anyuskám, elfelejtettem. Lefek-szem, elalszom, mert ma este nem szabad lármázni. Sze-gény mamuskám, ugye nem nagyon beteg?

A fiatal asszony, mintha köszoborra vált volna egy-szerre, oly mereven bámul maga elé. Majd leborul gyer-meke ágyára, aztán összecsofolja.

— Jó éjszakát drágám, aludj szépen, álmoldjál tün-dérkékről! — S el akar az ágy mellől menni. A kis fiu megszólal:

— Mamuskám, hát ma nem imádkozunk? . . .
. . . S imádkoznak szépen, nyugodtan. Csak akkor nem mer gyermeke szemébe nézni a fiatal asszony, mid-őn a szegény megboldogult papáért fohászodik az ár-tatlan kised . . .

II.

Csend van a szobában, a kis Sándorka már nyu-godtan alszik, a fiatal asszony keleti kényelemmel ül a szönyegekkel leterített pamlagon. Csak néha kel föl s ilyenkor nyugtalanul járkal. Majd az órát nézi. Fél tíz. Fölugrik helyéről, kikészíti az asztalra a szivart és czi-garettát, megnézi magát a tükörben, rendbe hozza lelógó

részesüljön, mert a tudomány nem egyesek birtoka, hanem minden ember számára kell hogy hozzáférhetővé legyen. *Wiesinger Károly.*

Üzleti szellem.*)

Üzleti szellem a magyar kisiparban! — Ez az, ami nincs.

E nélkül pedig hiába készül a rámas eszima, a pillangós cipellő, hiába híres a szegedi halbicska, hiába avatja mestere teknős-tarkára a kontyfésűt és hiába válik a timár keze alatt a nyersbőr olyanra, mint a selyempoztó, nem ér az egyik se haszonra annyit, mint a boltok garmadiában külföldről felhalmozott lim-lom, a jól-rosszul összetakolt selejtes gyárimunka.

A fogyasztó közönség kényelemszeretete, járatlansága, könnyelműsége és sok más lélektani és gyakorlati okok mind az árucarnokok nagy malmanak kerekreire hajtják a vizet, míg a kisipar bámész, becsületes molnárra csak azt dudolhatja magában keserű önmegadással: „A garat, a garat üresen jár.“

Hát rosszabb, hitványabb az a munka, a mit a magyar iparos izmos tizujja és művészi izlése, becsülete összeállít, annál a tuczatárúnál, a mit a vevőközönség nyakába sóz az élelmes kereskedő? — Nem. Sőt jobb, tartósabb, formásabb. Így hát, ha néha tán látszatra drágább is, valójában olcsóbb amannál.

No, és azért mégis csak karlsbadi cipőt és angolnak hazudott osztrák kalapot vesznek az urak, meg solingeni bicskát! Azt bizony, még jobbadán a más szakbéli iparághoz tartozó mesteremberek maguk is. Egyik fajta iparos vajmi kevésbé van áthatva annak az érzésnek a fontosságától, hogy a másikat támogatni dukál.

Adok, veszek. Itt nincs czimboraság. Elj meg a hogy lehet, boldogulj, a hogy tudsz. Sőt még egy kicsit kárörvendek is rajtad, ha látom, hogy kerekétört fazekas módjára ott rekedtél az élet gondjának kátyujában, de bizonyára nagyon megirigyeltek, ha észreveszem, hogy tollasodni kezdesz.

Nem jól van ez így!
Mintha a testületi éltető szellem egymást gyámolító ereje is hanyatlott volna azóta, hogy a czéhrendszer patriarkális korszakának napja végkép lealkonyult.

Azt kell valamiképp lábra állítani, akkor megizmósodik az elcsenevészett kisipar is. Az egyesülésben van az erő.

Mert a vevőközönség hazafiasságától, szánalmától, jó indulatától, saját érdekeinek szemmel tartásától és egyéb ily frázisokba öltöztetett készségtől ugyan hiába várja a kisipar a maga föllendülését.

A „vevő“ (jó magyarul: „kuncsaft“) az egy furesa természetrajzi csodabogár: gombostűre engedi magát tűzni, de csak annak, a ki érti a módját, hogy hogyan kell megfogni. Szeszélyes, rigolyás, mint valami elkényeztetett primadonna, a ki akkor énekel, a mikor neki tetszik és nagy diadalnak tartja, ha vállalkozó szellemű fiatalemberek kifogják a lovait a hintaja elül. Azt hiszi ilyenkor, hogy most már ő azokat végkép „lővő“ tette.

A tisztelt publikum is hányszor uszik ilyen pillanattal kezesértékű diadalmában, mikor a boltok áruhálmazának nagy választékában turkálva, a három árara kitarított selejtes portékát hosszú alkudozás után, a kereskedő állítása szerint „gyári áron alul“ magának vallhatja. Később persze boszankodik, de az mindegy, elég az neki arra az egy alkalomra, hogy benne a véltkedv alkudozó, turkáló, fitymáló étvágya kielégítést nyert. Afféle önámítás ez, mint mikor a vérszegény

sápkórság azt hiteti el a növendékélnnyal, hogy ha krétát meg éretlen gyümölcsöt eszik, hát az neki használ.

Szóval: a vásárló közönségnek nagyon sokféle rigolyái és passziói meg szokásai vannak, a mikhez az elárúsítónak — akármennyire fárasztók és elkedvetlenítők is azok, — alkalmazkodni kell.

Tudni kell „eladni.“ Ez egy nagy művészet. Ehhez külön természet és hajlandóság, rátermettség szükséges. Ez az előnyös lelkitulajdonság és kitanult képzettség nem minden kisiparosban van meg. Nem is lehet. De meg van pl. husz közül kettőben-háromban.

Ennek a kettőnek-háromnak az ügyességét, életrevalóságát, élelmességét, egyszerűen: „üzleti szellemét“ kellene kihasználni a többi kézműves munkájának értékesítése érdekében.

Hogyan? — Hát szövetkezeti alapon.
Erről már egyáltalában sok szó esett, de azért nem árt, ha újra meg újra elismételgetjük és egymás fülebe rájuk, a mit csak valaha beszéltek, irtak, hallottunk, olvastunk erről a témáról.

A szövetkezés eszméjét vérebé kell oltani a magyar kisiparosnak; másképp tisztára kipusztul egy pár évtized alatt és kihal vele a vidéki kisvárosok polgárságának zöme, jellegzetes magyar fajtája.

Az „édes testvér“: a kereskedelem, az nagyon mostoha az iparhoz kis városokban. Elnyomja, feltalja, agyonmarezangolja az egészségtelen és néha nem is tisztességes verseny szertelen kapzsiságával és erejével. A kisipar jóformán egymagára van hagyatva. Tétova, ügyetlen, aluszékony, gyámoltalan.

Önértetre és öntudatra kell ébrednie és tanulnia kell a szomszédától: a sürgő-forgó, rohanó, eleven, mozgékony, mindig szolgálatkész és minden előnyös helyzetet és reklámot kizsákmányolni tudó kereskedelemtől.

Látjuk, hogy a fogyasztó közönség vételekdeve ma már csak nagyon elvétve keresi fel a kisiparos műhelyét, hogy ott megrendeléseket tegyen; inkább megy az árucarnokokba, a hol a készáruban kényekedve szerint válogathat.

Hat, ha így van, — pedig így van — ezzel a tapasztalati ténynyel a kisiparosnak számolnia kell.

Árucarnokokat kell állítani lehetőleg minden vidéki városban, legkivált a központi helyeken s azokban kell felhalmozni a helybeli és a környék kisiparosának termékeit, hogy így a közönség könnyebben hozzáférhessen, láthassa, bírálghassa, alkudozhassa a nagy választék különböző értékű darabjait.

Ilyen árucarnokok létesítésére egy-egy kisiparos önállóan nem vállalkozhatik. Se pénze, se ereje, se ideje nincs hozzá. Bátorsága sincs. Bele is bukna a vállalkozásba mihamar, mert kitartás is kell hozzá.

Az ilyen vállalatot csak egymással kezefogva, válltve a társulás erejével lehet megindítani és fenntartani.

Erre való a szövetkezet; a mely egész nagy terület munkabírásának termékenységét, anyagi és erkölcsi hitelét viszi a versenybe s megőrizhetőségével, pontosságával, a becsület és tisztesség komolyságával lassankint a maga részére képes hódítani azt az elpártolt fogyasztó közönséget, mely kényelemszeretettől és hebehurgyaságtól a külföldi (nagyobbrészt osztrák) gyáriparnak nálunk gomba módra elszaporodott raktáraiból elégti ki szükségleteit.

Higyük el, hogy a közönség egykedvűségét csak gyakorlati eszközökkel lehet legyőzni és ha kézzelfogható, szemmelátható példákkal kioktatjuk a maga számára, hát okul, tapasztal és lassankint rászokik a jobbik uton való járásra.

A szövetkezet persze nemcsak arra a czélra alakul, hogy a kisiparos készárúját megvegye, raktáron tartsa és értékesítse, hanem arra is, hogy azt az iparost nyers-

anyaggal ellássa, lehető olcsó áron, s a mikor rászorul: nemcsak készpénzfizetés mellett, hanem a munkáskéz gyümölcsöző tőkéjének hitelére is.

Lesz anyag: lehet miből előállítani az új készárukat. Lesz piac, mert a szövetkezet árucarnoka átvész, és előbb-utóbb értékesít minden elfogadható jó munkát.

Az egymás-támogatásnak megszakíthatatlan, folyton erősödő láncolata ez, melynek delejes árama megifjítja, felfrissíti a kisipar ernyedt idegeit s magához vonzza a fogyasztó közönséget, a mely kénytelen lesz belátni, hogy az ezen lánczollattal körülvett helyről számízve van minden „becsapási“ szándék, minden tisztességtelen üzleti mohóság, mert az a hely a nyílt, egyenes, becsületes, tisztességes, megbízható munkás polgári elem közös találkozó helye.

Az ilyen áruértékesítő és anyagbeszerző szövetkezet alapításához természetesen sok minden szükséges.

Legelső sorban jókora alaptőke. Ennek egy részét összeadhatják maguk a kisiparosok, más részét pedig kölcsön kell venni arra a hitelképességre, a mely az erők tömörítéséből alakult szövetkezetnek mindjárt tulajdonává válik, mihelyest törvényesen megalakul s a melyet a helyben meglevő pénzintézetek bizonyára teljes megnyugvással el is fogadnának biztosítékul.

Aztán kérni kell a kormányt, hogy nyújtson a válalathoz állami segítséget. Erre is lehet számítani, mert hiszen éppen a minapában olvastuk a lapokban, hogy Hegedüs kereskedelmi miniszter 3000 frt segélyt utalványozott a Pápán már megalakult kisiparosok szövetkezetének.

Végül rá kell birmi a városok és vármegyék hivatalos és társadalmi életének előkelő, befolyásos, tekintélyes vezérégyéniségeit, hogy legalább erkölcsi támogatásban részesítsék a szövetkezeteket, mindjárt az első lépéseknél.

Az „erkölcsi“ támogatásnak itt pénzértéke van, mert a reklám erejével bir s azt jelenti, hogy vevő jön az új boltba és hoz magával lassankint tízet, százat, ujat.

Csak a kezdet nehézségein kell tulesni.

Ehhez pedig az kell, hogy maga az iparosztály ne idegenkedjék az eszmétől. Álljon sorompóba minden tagja, kicsinye, nagyja; főként a nagyja; a tehetősebbje, az ismertebb, tekintélyesebb, vagyonosabb mesteremberek csoportja, hogy így tömörülve hitelt és megbízhatóságot kölcsönözzön az új fiatal vállalatnak mindjárt a kezdet kezdetén.

Muljon el az apró irigykedés, a kicsinyes féltékenység, szűnjék meg a rártartosság, a gyanakvás, az önző kapzsiság, oldódjék meg a zárkózottság; legyen bizalom, nyíltság, lelkesedés és szeretet az ügy iránt az iparosság minden tagjában. Akkor aztán meg lesz a szövetkezet a legtöbb vidéki városban mihamar és virágozni és tisztességes hasznót hajtóan gyümölcsözni is fog. minden szabad verseny és kényszerhelyzetben lévő vámpolitika meg osztrák beözönlés ellenére.

Természetes, hogy a vállalat élére és vezetésére jártas ügyes és mindenkép megbízható iparosokat és az üzleti könyvek és levelezések vitelére képzett szakembereket kell alkalmazni, a kik rendben tudják tartani a dolgokat, a kiszolgálás közben nem idegenítik el a közönséget, hanem inkább megnyerik és lekötik s az üzleti szellem és élelmesség minden megengedhető tisztességes eszközeivel férfias kitartásban tudnak harcolni az egészségtelen és tulhajtott konkurrenzia ellen.

Ha ezek a szövetkezetek mentül előbb megalakulva virágzásnak indulnának: akkor pár évtized alatt ismét el foglalná abban méltó helyét a kivesző félben levő, igazi tőgyökeres magyar polgárság: a kisiparosság, mely megerősödvé és megszaporodva, öröklött józan ítélőképességével és patriarkális tiszta erkölseivel, tekintélyé-

hajfűrtjeit s ismét végigveti magát a pamllagon. Oly csábító egész énje. Szabályos tagjai kerekdeden domborodnak ki a finom selyem pongyolában, szemei sokatmondón ragyognak, ajkai valami forró vágytól pihegnek. Most gépiesen nyújtózik kitarja ismét karjait, aztán zsebéből előhuz egy levelet Olvassu;

— Nagyságos asszonyom! Szívem a boldogság árában uszik ama csábító tudat folytán, hogy Nagyságos asszonyom szívében viszhangra találtak vallomásaim. Boldog vagyok s alig várom már azt a péntek estéli tíz órát, midőn forró szerelmemnek szóban is kifejezést adhatok! . . . Kezeit csókolja imádója: Varsay Elemér.

Sokáig nézi meg a levelet, aztán keblére rejti. Félig behunyja ragyogó szemeit s midőn az ajtón kopogást hall, oly szerelmes hangon rebegi

— Szabad!
— Kezeit csókolom, Nagyságos asszonyom!
— Isten hozta! Igen szép magától, hogy ígéretét beváltotta. Paranesoljon helyet foglalni, itt van a szivar, gyújtson rá!

— Kezeit csókolom!
Rágyujt. Sokáig bámulja ideálját szótlannul, majd erőt vesz rajta az érzelem.

— Eljöttem nagyságos asszonyom, mert kegyes volt megengedni, eljöttem, mert szeretem, mert szívem legszentebb érzelmei ösztökélnek, hogy nagyságodhoz közeledjem. Rövid leszek. Mondja meg nagyságos asszonyom, hogy érez-e irántam oly erős vonzalmat, érdemesít-e engem annyira kegyeire, hogy a világgal mit sem törődve, éltét életemmel egygyé tve egyedül nekem él szerelmének teljességével? Oh mondja nagyságos asszonyom, valóban érdemesít-e engem arra, hogy szerelmemmel boldoggá tegyen? . . .

A fiatal özvegyasszony lesüté szemeit, nem mer imádójára nézni. Majd pirulva rebegi:

— Igazán . . . szeretem!
S Elemér most, mint a szirénahangjától elbűvölt tengerész, nézi isteni szerelmesét. Remegő tagokkal kel föl székéről s bizonytalan léptekkel halad a pamllag felé. Letérdel, megfogja szerelme kezét, aztán halkán suttog valamit. A fiatal asszony pedig csak egy szót rebeg folyton, csak egy szót suttog

— Édes . . . édes . . .
Aztán elhallgatnak. Elemér térdelve csókolja az asszony hóféhér kezét, forrón soritja azt keblére, aztán bámul, bámul, egyre zavartabban, egyre jobban remegnek tagjai. Az asszony szerelmesen mosolyok. Boldogok mindketten. Egyszer Elemér rákezdi:

— Edesem, Ilonám, szerelmem, kiért kioltanám sívár életemet, nézz szemembe, igézd meg egész valómat, aztán csak annyit mondj, hogy „igen“ . . . Hogy szeretsz, hogy élted az én életem is s mindkettőnké a szerelmem. Imádom egész valódat angyalom, ha tulvilági lehellettel halvány tagjaimat éri, magamat az örökkévalóság honába képezem. Védő angyalom vagy te, kinek paranesára herkulusi munkát volnék képes végrehajtani, vagy meghalni . . . Engedd, hogy ajkad ajkamat érje, aztán egy forró esókkal pecsételd meg szavaidat, add jelét szerelmednek, tégy boldoggá . . .

S közelebb hajlik az asszonyhoz. Erősen a szemébe néz, de nem bírja sokáig. Visszahanyatlík s ujból rákezdi a könyörgést. Fényes sugarakat lövell szét a lámpa. Valami különös sugalom lopakodik a szobába. Lebilincseli az asszony ajkait, csak arca ég, csak szemei ragyognak. Nem tud szólni, csak szerelmesének nyújtott keze reszket. Tizenegyet üt az óra. Talán észre sem veszik a rekedt hangokat, most is csak szótlannul ülnek egymás mellett. Elemér ujból könyörög egy csókért, ujból kitarja egész valóját, az asszony hallgatása erőt kölcsönöz neki. Utána hajlik, hogy átkarolja derekát, hogy szemébe nézhessen, hogy megcsókolja . . . Már talán ki is tárja karjait, már talán érzi is szerelmesének pehelyszerű lehelletét, már talán a tulvilágba képzeli magát, midőn az asszony hirtelen fölugrik mellőle, aztán remegve végignézőn rajta, halkán rebegi . . .

— Nem nem . . .
Elemér, mint a boldog álmaiból fölriasztott fél-isten, utána rohan szerelmének, de az felemeli tiltakozó ujját. . . .

— Ilonám edesem, az Istenért! meg akarsz ölni? Azt akarod, hogy elemésszem magamat, mert megteszem ezt is érted és szerelmedért! Mi lelt, az ég áldjon meg?

— Semmi, csak az idő jár már későre! . . .
Ezt már olyan remegve mondta a fiatal özvegy. Szinte sirt a győtrelemtől, szinte reszket a félelemtől. Fél, igen fél, mert eszébe jutottak kis fia szavai s látta, mily ártatlanul szunnyad az az angyali gyerek, hogy beteg anyját ne háborgassa. Tudta, mint szeretett volna még mesét hallgatni vagy eljátszadózni, de lemondott minderről, mert „anya beteg.“ Képelete előtt állott, a mint a kis négy éves fűcska kezeit összekulcsolta imádkozik ő érte és . . . és apjáért, igen apjáért, az ő megboldogult férjéért, kinek valaha örök hűséget esküdött s kinek halálos ágyánál is megígérte, hogy tisztelni fogja emlékét egész életén át!

Igen, ezt ígérte meg, ez volt a haldoklónak utolsó ké-

rése annak a kis fiúnak jóléte miatt, ki az ő fia, az ő lelkének lelke, kit ő most megfosztott ártatlan gyermeke kedvtelésétől, kinek ő azt hazudta, hogy beteg, mert egy más férfival akart szerelmeskedni s ez által megszentelteleníteni boldogult férje emlékét s gyermeke atyjának utolsó kívánságát megtagadni. Ezt tegye ő?

— Nem, nem, soha! — kiáltott föl.
Elemér zavartan állt előtte. Összekulcsolja kezeit, aztán térdelve könyörög istennőjéhez. Ajkai remegnek, tagjai reszketnek, szemei villognak. Kéri az asszonyt, könyörög, majd fenyegeti.

Ilona izgatottan járkal a szobában, mintha örült volna, oly idegesen rángatja tagjait. Majd megáll Elemér előtt s így szól:

— Ha szeret, távozzék! Ne kinozzon tovább! Nézze ezt a kis fiút, milyen gunyosan mosolyog rám. Nézze, mily megvetőleg néznek rám azok a kis szemek, nézze miként vádol az a kis száj megholt férjem szelleme előtt! Nem, — Elemér távozzék, az Istenért távozzék! . . . Nézze, már mozgolódik az a gyerek, már felébred, végem van, Elemér, Elemér távozzék!

S örületesen rohan gyermeke ágyához. Ráveti magát az alvó kis fiu keblére, aztán mint a kétségbeesett bűnös zokog. Összecsókolja a kis fiu arcát, összekulcsolja kezeit annak fejtől s imádkozik. — Majd hátranéz s midőn Elemér még mindig térdelve látja maga előtt, a legnagyobb foku izgatottság hangján kiáltja:

— Van magának lelke!? . . . Távozzék kérem, az Istenért, hagyjon magamra! . . .

Aztán felé se néz többé. Ott ül kis fia ágyán, csókolja, öleli gyermekét, majd eszébe jut a levél. Hevesen rántja elő, összetépi, aztán a mint a papírdarabokat a kályha felé viszi, látja, hogy Elemér már nincs a szobában. Megáll az ajtónál aztán elbámul. A lámpafény halványodni kezd, odakint a szellő fujdogál. Eloltja a lámpát, kinyitja az ablakot aztán kikönyököl. Gyönyörű éjszaka van, a csillagok mindmegannyi apró lámpások pislognak a tiszta égboltozaton. Néha egy-egy halk madárfűty hallatszik, a közeli csermely csörgése oly sejtelmes szint kölcsönöz az éjnek. A fiatal asszony sokáig nézi a világos éjt. Bátorabban néz szembe a büszke fenyővel, bátrabban emeli a szemét az égre, mint délután. Egyszer aztán összeszeri kezeit s nyugodtan rebegi:

— Hála néked Uristen!
A holdsugarak pedig glóriával vonják be madonna-szerű arcát.

nek súlyával, kedélyének üdeségével és hazafias érzésének befolyásolhatlan függetlenségével számot tevő tényezője lehetne a magyar közélet demokratikus irányban való fejlesztésének.

Ezért kívánatos a magyar kisipar fenmaradása és megerősödése; a mi azonban másképp nem lehetséges, csak úgy, ha a kisipar a maga kifáradt, satnyulni kezdő izmait megacélozza és felvillanyozza egy kevés — üzleti szellemmel.

Józsa Antal.

Levelezés.

Jolsva, 1900. január 14.

Tekintetes Szerkesztőség!

Az új év, új század itt is beköszöntött, talán új eszméket, új irányelveket s új kötelességeket hozván magával.

E kötelességek egyikét átérzve, felfogva e város iparos polgársága s az új századdal egy új intézménynek, a „polgári olvasóköri” nek adott életet.

Alakulását tavaly, december 11-én tartotta, midőn az alapszabályokat jóváhagyás végett a belügyi kormányhoz terjesztette fel, s megválasztotta tisztviselőit és pedig: elnökét Bazilidesz Gusztáv polgármester, alelnökét: Baltazár János ev. lelkész, jegyzőjét: Poltz József tanító, pénztárosát: Müller Miksa, könyvtárosát Czirbesz Samu személyében.

Ez év első napján, a városi hatóságnak elismerésre méltó támogatása mellett, mely azt bizonyítja, hogy eszelekvésének tere nemcsak a hivatalos szoba, de a polgárság bajainak kifürkészése, felismerése, szanalása s műveltségének előmozdítása, — a kör a régi laktanya épületben, a város által ideiglenesen adományozott egy szobás helyiségben megnyitott, s a Himnusz eléneklése, Bazilidesz Gusztáv elnök megnyitója s Baltazár János alelnök felavató szép beszéde, a Szózat eléneklése után az rendeltetésének ünnepélyesen átadott.

A körnek 4 koronás tagdíj mellett 80 tagja van, kiknek mindenike — azt hiszem — megérti a kör intő szavát, s mindenike már is van a polgári érettség oly magaslatán, — ha nincs, emelkedik, hogy mindmegannyi egy test és egy lélek, — diadalra juttatja azt a zászlót, melyre a vezetőség a hazaszeretetet, művelődést és haladást írta, s a mustármagból terebélyes virágzó fa fejlődik.

De csak akkor, ha a város művelt társadalma megmozdul s annak pártolásából erkölcsi s hazafias kötelességet csinál.

Hazafias kötelességet, melyre szükség van, midőn a régi, tapasztalt iparos polgárok helyett olyanok jönnek nyomukba, kik Jolsva szűk határain túl nem voltak, pl. gubások, szattyánosok ismeretét, műveltséget nincs hol szerezniük; midőn az ipar pang, a megélhetés oly nehéz, bár az erkölcs, a munkásság, a takarékoság ellenségei: a koresmák mindenütt megkétszereződtek; midőn a lakosság nagy része a szomszéd falvakban teng avagy túl az új világban él, s egy pár onnét küldi eszabító dollárjait! A eszabítás, az aranyalmok egész lázban tartják lakosságunkat. A láz — legyen az bármily foku — körtünet, betegség, mit orvosolni kell! Azon láz folytán vándorolt ki tavaly 48 egyén. Dacára annak, hogy nem mind dicsékeszik ott sem szerencsével, tavaszra ismét nagyobb kivándorlás várható a timárok köréből, a kiknek megélhetésük állítólag a legmostohább.

Egyre fogyunk! Előlelő uri családainkat, mint a Remenyikeket, Glószokat, Farkasokat, Madarászokat, Fabinyiakat, Porubszkyakat, Holéczyakat stb. a halál, iparosainkat a megélhetés, a nyomor viszi el!

Igy állunk az új század küszöbén s a népszámlálás előtt! Vajha ez új korról a jólétnek, a boldogságnak új esillaga ragyogna fel a városra s polgáira!

ségű fiatal elnök kinevezetése városunkban is őszinte örömet kelt.

Anyakönyvvezetők. A belügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök vármegyénkben a gizezi kerületbe Ferber Adolf bérlet, a hosszuszóiba Meskó István tanító, a velkenyiseibe pedig Krets Illés birtokost anyakönyvvezető helyettesekké nevezte ki.

A vármegyeház építése véglegesen el van döntve. A belügyminiszterium ugyanis jóváhagyta a Mandel, Quittner és Hoffmann-vállalkozó céggel kötött szerződést, és a vállalat minden valószínűség szerint még a tél folyamán hozzá fog a Huszár vendéglő lebontásához, hogy az építkezéshez kora tavasszal hozzá foghassanak.

Halálozás. Trubint Lukács szijgyártó iparos — ki már csaknem két év óta agylágyulásban szenvedett, s hosszú idő óta a gömörmezei kórházban ápolgatott, f. hó 19-ikén, 50 éves korában elhunyt. Temetése nagy részvét mellett, ment végbe f. hó 20-ikán. Nyugodjék békében!

Kinevezés. Liszkay Géza megyénkbeli származású adóhivatali gyakornokot a pénzügyminiszter kinevezte a késmárki adóhivatalhoz adótitkárrá.

Vendéglátó főszolgabíró. Telgrátról írják lapunknak, hogy folyó hó 17-én Jolsván, Kana Aurél főszolgabíró fényes lakomát rendezett, melyen a főszolgabíró hivatalnokain kívül a járás jegyzői kara és néhány községi bíró is részt vett. Az ebédnél egymást érték a tósztok s lelkesen ünnepelték a járás kedvelt főszolgabíróját, ki alantas közegei iránt is mindenkor tisztán, nemes érzülettel és jóindulattal viseltetik.

Tanítónői kinevezések. A vallás- és közoktatási miniszter — mint értesülünk — a helybeli állami elemi leányiskolához özv. Marikovszky Istvánné szül. Csider Gizellát és Mészáros Malvint állami tanítónőkké nevezte ki.

Plébános installáció Tiszolczon. A Tiszolczra ujonnan kinevezett plébános, Kamm Ede lelkész f. hó 21-én tartotta székfoglaló ünnepét. Az egyházban Szemann Endre helybeli esperes plébános teljesítette az installáló magasztos tisztségét. Az új plébánoshoz gyönyörű beszédet intézett, melyben az egyház iránti kötelezettségeinek fentartása mellett a honfiumi kötelességek teljesítésére is felhívta az új plébános figyelmét, kiemelve azt, hogy ott, hol éppen a nemzetiségek kérdése is felmerül, a katolikus papnak különösen kötelessége a hazafiságra oktatni, hazaszeretetre buzdítani híveit. — Délben mintegy harmincz tagból álló társaság gyűlt össze az új plébános vendégszerető házához, hogy ünnepi lakomát üljön. A több fogásból álló ebéd alatt az egyház részéről Szemann Endre üdvözölte az ünnepeltet. Hazaszeretettel telt beszédében kérte őt, hogy a hazaszeretettel mindig lebegjen szeméi előtt. — Ezután Józsa Antal kir. tanfelügyelő emelt szót, ki ritka szép beszédben, a polgári társadalom nevében üdvözölte. Sok-sok pohárköszöntő hangzott még el ezután, melyekben a társaság az ünnepeltet éltetve késő délutánig együtt volt.

Mükedvelő előadás Nagy-Rőczén. Rendkívül sikerült mükedvelői előadással egybekötött táncvirágalmat rendezett saját könyvtára gyarapítására e hó 20-án a nagyroczói m. k. áll. felsőképiskolai iskola „Kossuth Önképzőköré.” Az előadott „Angolosan” című vígjáték női szerepeit Ginovszky Ilonka, Hlavács Margit és Steglehner Etelka kisasszonyok töltötték be. Ginovszky Ilonka k. a. a nagyroczói mükedvelő társulat eddigi előadásai alkalmával aratott szép sikereinek számát minden tekintetben bájós és üde alakításával megszaportotta. Hlavács Margit és Steglehner Etelka kisasszonyok, jóllehet felléptük első színpadi kísérletük volt, játékkukban a mükedvelő társulat szép reményekre jogosító új tagjaiként mutatkoztak be a közönségnek, mely az általuk nyújtott pompás élvezetért tapsaival nem fukarkodott. A tanulók által kreált férfiszerepek sem hagytak fenn kívánnivalót. A darab folyékony, összefogó előadása Makfalvi Ferenc tanár rendezői tehetségét dicséri. A színelőadás által keltett jókedvvel kezdődött az animós tánc — Schönviszner, helybeli ezukrász által az önképzőkör javára felajánlott díszes tortát a szünóra alatt Ratkovszky Lenke kisasszony nyerte, ki újból telajánlotta az önképzőkörnek. A tortát árverésen Mihalik Dezső ur vette meg és az ifjúságnak ajándékozta s ez vele a közönséget kinalgatta. A kedélyesen elköltött társasvaesora után újból kezdetét vette a tánc s a köztöltés reggeli órákig tartott. A jelenvolt hölgyek közül a következők neveit sikerült feljegyeznünk: Asszonyok: Adriányi Ernőné, Balázs Miksáné (Miskolcz), Balczó Lajosné (J-Taplócz), Dedinszky Gyuláné, Dessewffy Árpádné, Franz Károlyné, Gaszner Imréné, Ginovszky Lajosné, Benkár Pálné (Liker), Hlavács Adolfné, Hegedüs N.-né, Hozáczy Ferenczné, Kubinyi Pálné, Lahner Györgyné, Makfalvi Ferenczné, Mihalik Dezsőné, Petrovskis Károlyné, Posevitz Albertné, Pepich Emilné, Piscatoris Agostoné, Rohács Mihályné, Rösch Frigyesné (Liker), özv. Steglehner A.-né, Szuhay Zsigmondné, Sturman J.-né, Schmidt Jánosné, Teleky Lászlóné, Vietorisz Sándorné. — Leányok: Benkár Erzsike (Liker), Dedinszky Elza, Franz Kornélia, Ginovszky Aranka és Ilonka, Gantner Róza, Hegedüs Jolán, Hegedüs Aranka, Hlavács Margit, Ocskay Hedvig, Pappszász Mariska, Pepich Zsella, Posevitz Etelka, Piscatoris Szidi, Reuss Nelli, Rohács Ida, Ratkovszky Lenke (Jolsva), Oroszlányi Juliska, Steglehner Etelka, Schmidt Berta, Schmer Gizella, Schmer Anna, Tombor Melanie (Nagy-Bittse.) — Belépti jegyeikre felülfizettek: Pikler Károly 10, Ferdinándy János 6, Simkovits János 6, Özv. Mihalek Lászlóné 2:50, Danesházy Gusztáv 2, Csók György 2, Dobránszky János 2, Özv. Hlavács Sámuelné 2, Prekopa Károly 2, Dr. Vieszt Károlyné 2, Molitörisz János 1:50, Stefanosok Károly 4, Bogár Miklós 2 korona.

Farsang. Városunkban Carneval herceg folyó hó 28-án a polgári olvasóköri báljával kezd meg fényes, sok szépet és kellemest ígérő uralmát. Az ifjúság sűrű-forog, kapaczitál, hangulatot kelt és készülődik nagyban és erősen, hogy a századbeli első farsangon derekasan kitegyen magáért. Bizik benne, hogy még a századvégiek is — már a ki megéri — meg fogják emlegetni ezt a farsangot!

A polgári olvasóköri bálja vezeti be folyó hó 28-án a mulatságok sorozatát. A kibocsátott csinos és izléses meghívó így szól:

„Meghívó a Rimaszombati Polgári Olvasóköri 1900 évi január hó 28-án a „Három Róza” nagytermében házalapja javára Czinke Istvánné, ifj. László Jánosné, Rónay Gyuláné, Stolcz Zsigmondné és Varga Lajosné urnök védnöksége alatt rendezendő zártkörű táncvirágalmára. — Rendező-bizottság: Kóródy Jenő b. b. elnök, Kőröcs Zsigmond, b. b. alelnök, Wall József, b. b. jegyző, Rónay Gyula, b. b. pénztárnok. Belépti-díj 2 korona. Karzat-jegy 2 korona. Felülfizetések a jótékony cél érdekében köszönettel fogadtatnak és nyilvánosan nyagtáztatnak. Kezdeté 8 órakor.”

Ezután mintegy hetven tagból álló rendezőség, melynek sorában tömörül városunk ifjúságának lelkes gárdája.

A kör mulatságát követi február hó 2-án Rimaszombat és vidéke jótékony nőegyletének estélye: az ugynevezett kalikó-bál, melynek biztos sikere érdekében nemcsak az ifjúság buzgólkodik serényen, hanem vállvetve működnek közre szép és a jótékony eszméjéért bevülő hölgyeink is. Ezzel megmondtuk azt is, hogy a siker teljes. — Az estélyen egész éjjel hideg buffet lesz. A hölgyek nagy része kék batiszt ruhában fog megjelenni. Belépti-díj 2 korona s felülfizetések köszönettel fogadtatnak.

Másnap 3-án kirukkol fényének teljességével a tüzőltö-egylet, s Farkas Zoltánné öngyásága védnöksége alatt rendezi ez idei bálját. Erről még nem árulunk el, csak annyit, hogy a mulatságon együtt lesz városunk nagy-közönsége, mely a tüzőltö-egylet iránt, különösen ujjalakulása óta nagy érdeklődést tanusit. Itt is mindenki jól fogja magát érezni, s biztosra vesszük, hogy a mulatság sikere még a múlt évit is jelentékenyen felülmulja.

A február 18-án tartandó „kereskedő-ijjak bálja” következik azután a chronologikus sorrend szerint, de azt hisszük, hogy a mulatságokat erkölcsi és anyagi sikereik szerint mérlegelve — nehéz volna ezt a sorrendet betartani. Közönségünknek a kereskedő-ijjak egylete már annyi és olyan változatos élvezeteket nyújtott, hogy bizonyára ez idén is nagy számmal fogják a mulatni vágyók biztosítani Merkur lelkes híveinek nemeszélű vállalkozását.

A nagyroczói „mükedvelő-társulat” farsangi mulatsága február hó 24-én lesz. E mulatság rendező-bizottsága Dessewffy Árpád elnökle alatt mindent elkövet, hogy a mulatni vágyó közönség kellemes időtöltésben részesüljön. A táncot megelőző estély műsora hat számból áll, melyek mindenikét kipróbált mükedvelők töltik be. Cotillion is fog rendeztetni.

Táncmulatság Jolsván. A jolsvai „polgári olvasóköri” folyó hó 27-én a „Korona” vendéglő nagytermében a kör javára, zártkörű táncmulatságot rendez. Kezdeté 8 órakor. — Személyjegy: 2 korona, családjegy 4 korona.

Figyelmeztetés. A posta-tarifák változásával az Ausztriába menő levelező-lapok ára 5 fillerre emeltetett, minthogy még mindig sok levelező-lap adatik fel a régi 4 filleres úrlapon, figyelmeztetjük ez uton is a közönséget, hogy Ausztriába és Németországba 5 filleres levelező-lapot használjon.

Valóságos kincs az emberiség részére a Zoltán-féle köszvény-kenőcs, melyről számosan, még a társadalom legelőkelőbb köreiből is legnagyobb elismeréssel, köszönettel és hálával nyilatkoznak. Így legutóbb: Hipolit báró, Daun Kapy Karolina grófnő, Györfly gróf, Marktsch báró Bécs, Keglevich gróf, lovag Weilenhüller József, Nyáry Kálmán gróf, Lukács Ádám, Dubraviczky honvédőrnagy, sok magasrangú katonatiszt és orvos kitűnőség, kik mind azt írják, hogy e páratlan szer 15—20 éves köszvényes és csuszos bajukra pár napi használat után gyógyulást hozott. E csodakenőcs 2 koronaért kapható Zoltán Béla udvari szállító gyógyszerárban Budapesten.

Vasgyárak eladása. A rimamurányi-salgótarjani vasmű részvénytársaság, mint azt már megirtuk, megvette a krompach-berndvölgyi vasműveket, szintűgy a gr. Andrássy Géza-féle sajóvölgyi összes vasgyárakat hozzátartozó vasbányákkal, és jelenleg alkudozások folynak a dernövölgyi vasművek megvétele iránt is. Nevezett részvénytársaság ezen vételek által nagymérvben fokozza versenyképességét a külfölddel szemben. Ezzel kapcsolatban tervbe vétetett a Sajóvölgyben szétszórva levő több kisebbszertű vaskohó lebontása és ezek helyett szándékozik a társulat a bányái állomás mellett egy nagyobb szerű telepet építeni négy nagy kohóval, melyek mindegyike naponta 1200 métermáza nyersvasat képes termelni. Az ősdi aczelgyárnál pedig két nagy vaskohó fog épülni azon ezébből, hogy a folyékony nyersvasat mindjárt helyben lehessen acélnak feldolgozni.

Agyagipar. A technológiai iparmuzeumba kísérletezés és véleményezés végett küldött agyagminták egy része — mint értesülünk — visszaérkezett azzal, hogy a minták igen jónak találtak. A városunk határából felküldött agyag igen magas hőfoknak is ellenáll s így most már semmi más akadályja sem volna a tűzálló téglá előállításának, csupán a részvénytársaság megalakítása és a gyár felállítására volna szükséges. Igaz, hogy ez „kemény dió” lesz, de — miután az anyag jóságát már eléggé bizonyították a szaktekintélyek és a legtöbbször főurak, hozzá kell fogni a munkához s nem kimélni a fáradságot. Bizonyára siker koronázza az akciót!

„Ország-Világ” tartalma. Az „Ország-Világ” utolsó, XXI. évfolyamának, harmadik száma következő érdekes tartalommal jelent meg. Angol női divat az „Ország-Világ” eredeti londoni levele hat eredeti rajzzal; irta: Countes Nobordy. Az ideges, XX. század; irta: dr. Laufenauer Károly egyetemi tanár. Érdekes értekezés az idegbetegségek történetéből, több mint 20 érdekes illusztrációval. A XX. század ünneplése, XIII. Leo pápa arcképevel és a szent kapu megnyitását ábrázoló két nagyérdékű képpel. Ezenkívül verseket irtak Szentessy Gyula és Versényi György, novellákat Zsedényi Aladár, Szatmáry Zoltán; kritikákat Várady Antal és dr. Falk Zsigmond. A füzethez van továbbá mellékelve, Harmath Lujza, a kiváló regényíró nő legújabb regényének folytatása.

Nyilvános számadás. A Tornallyai Vöröskereszt, tornallyai járás főkegyelet által rendezett thea-est mulatságáról a leszámolás: Bevétel: 5 darab családjegy á 3 frt = 15 frt, 84 darab személyjegy á 1 frt = 84 frt, felülfizetésekből bejött 106 frt 50 kr., thea bevételből bejött 28 frt 60 kr., összesen 234 frt 10 kr. Kiadás:

Az összes költség kitett 125 frt 49 $\frac{1}{2}$ kr., maradt felesleg 108 frt 60 $\frac{1}{2}$ kr., vagyis 217 korona 21 fillér. — A felülfizetésekből a kimutatás: özv. Radvánszky Károlyné 5 nagysága 30 frt. Putnoky Mór orsz. képv. 9 frt. Ragályi Gyula 8 frt. Hámos Lászlóné 5 Méltósága 7 frt. T. T., Dr. Radvánszky György, Hámos László főispán, Szalay Antal, Ujházy Árpád, N. N. 4—4 frt. Nagy Elemér főszolgab., Hámos Zoltán, Szakal István, Szontagh Zoltán, Hevessy László 3—3 frt, Tornallyay Zoltán, N. N., N. N., N. N. 2—2 frt, T., J. G., Hámos Aladárné, Máriássy Gyula, N. N. 1—1 frt, Nagy Samu 50 kr. — Tornallya, 1900. január 16. *Góts Mihály* egyll. pénztárnok.

Hivatalos közlemények.

Rimaszombati királyi törvényszék elnökétől.

Pályázati hirdetmény.

73. sz. — A felügyeletem alatt álló rozsnói kir. járásbírósnál megüresedett s az 1893. IV. tezikben megállapított illetményekkel javadalmazott irnoki állásra a nagyméltóságú m. kir. igazságügyminiszter ur mult 1899. évi december hó 29-én 5775/99 I. M. E. szám alatt kelt rendelete folytán ezennel pályázatot hirdetek.

Felhivom mindazokat, a kik ezen állást elnyerni óhajtnak, hogy az 1883. I. tez. 1—19. §-aiban meghatározott feltételeket, hadkötelezettségi viszonyukat s eddigi szolgálataikat igazoló okmányokkal felszerelt folyomódvanyait, melyben az ügyviteli szabályok 5. §-ában felsorolt esetleges sógorsági vagy rokonsági viszony is felmentendő, az ugyanazon §-ban szabályozott módon jelen hirdetménynek a hivatalos lapban leendő harmadszori megjelenésétől számítandó négy (4) hét alatt hozzám annál bizonyosabban nyujtsák be, mert a később érkező kérvények figyelembe vételni nem fognak.

Megjegyzem, hogy ezen állásra csak oly pályázó fog kineveztetni, a ki a telekkönyvi vizsgát letette s testi alkalmatos voltát közhatalosági orvosi bizonyítvánnyal igazolja és hogy a hasonkészséggel bíró, kiszolgált s igazolvánnyal ellátott altisztek az 1873. II. tez. értelmében elsőbbséggel bírnak.

Rimaszombat, 1899. január hó 10-én.

Kubinyi Aladár, kir. tszéki elnök.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős: RÁBELY MIKLÓS.

A lapot közleményekkel ellátja: A SZERKESZTŐ-BIZOTTSÁG.

Magán-hirdetések.

Eladó ház.

Rimaszombatban, a **Jánosi-utca 45. számú ház**, mely külön udvar és nagy kerttel bir, szabad kézből eladó. — Venni szándékozők értekezhetnek a tulajdonos **özv. Babonyi Tóth Józsefnéval** a „**Hunyadi**“ vendéglőben.

Eladó ház.

Rimaszombatban, az **Erzsébet-téren** a 8-ik számú ház — a „**Rózsá**“ vendéglővel szemben — szabad kezéből eladó. Venni szándékozők forduljanak felvilágosításért **özv. Kovács Józsefné** tulajdonoshoz.

Hirdetés.

Rimaszombatban, a **Jánosi-utca 28. sz. a.** a vásártérhez közel fekvő háznak emeleti lakosztálya bérbeadó, — de maga az egész ház, tágas udvar és a Rima folyóig terjedő gyümölcsös és veteményes kert szabad kézből örök áron is eladó.

Szerényi János.

Hirdetmény.

5283 sz. — A rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a tiszolci község-szegélyző szövetségnek végrehajthatónak **Cseh Lajos** és neje végrehajtást szenvedő elleni végrehajtási ügyében dr. **Cziner Miksa** ügyvéd rimaszombati lakos ellen 300 frt tőke és járulékaik iránt végrehajtási visz-árverést az 1881. évi 60. t.-cz. 144. és következő §§-ai értelmében a rimaszombati kir. törvényszék területén lévő Tiszolc községben fekvő s a tiszolci 603. sz. tjkvben A. I. 1. sorszám alatt foglalt **Cseh Lajos és neje szül. Márkus Leontina** nevének álló 5734—5741. hrszámig terjedő ingatlanokra 882 frtban — és a tiszolci 880. sz. tjkvben A. I. 2. és 3. sorszám alatt foglalt **Cseh Lajos és neje szül. Márkus Leontina** nevének álló 124/a. és 124/b. hrszámú ingatlanokra az 1056 frtban megállapított kikiáltási becsárban elrendelte annak megtartására határnapul **1900. évi márczius hó 14-ik** napjának délutáni 3 óráját Tiszolcra a község-házához tüzte ki, mely alkalommal a fent körülírt ingatlanok a becsáron alól is elfognak adadni.

Árverezni szándékozők tartoznak a kikiáltási ár 10 %-át, azaz 88 frt 20 kr. és 105 frt 60 krt készpénzben vagy az 1882-ik évi 60. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezeihez letenni vagy az 1881. évi 60. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt az árverés megkezdése előtt átszolgáltatni. — Rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság 1899. évi október hó 26-án.

Aldorffer, kir. törvsz. bíró.

Bérbeadó.

Rimaszombatban, a Huszár-tér és Ferenczy-utca sarkán levő **Stolcz Márton-féle ház** földszinti üzlethelyisége **május hó 1-ére**, — ugyanott az emeleten egy négy szobás lakás mellékhelyiségeivel pedig **azonnal bérbe kiadó**. — Bérelni szándékozők forduljanak felvilágosításért a tulajdonoshoz.

1—*

Hirdetmény.

5039. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Tepper Hermann** salgótarjáni lakos végrehajthatónak **Póznán József** alsó balogi lakos végrehajtást szenvedő elleni 21 frt 56 kr. s járulékaik iránti árverési ügyében a végrehajtási árverést az 1881. évi 60. t.-cz. 144. és következő §§-ai értelmében a rimaszombati kir. törvényszék területén lévő Alsó-Balog községben fekvő s az alsó-balogi 11. sz. tjkvben A. 1—22., 25., 26., 44. és 47—48. sorszám alatt foglalt ingatlanokból s az ezek után járó erdő és legelő illetőségéből B. 23 alatt **Póznán József** nevére irt 579 frtban megállapított kikiáltási árban elrendelte annak megtartására határnapul **1900. évi január hó 30-ik** napjának délelőtti 10 óráját Alsó-Balagon a község-házához tüzte ki, mely alkalommal a fent körülírt ingatlanok a becsáron alól is elfognak adadni.

Árverezni szándékozők tartoznak a kikiáltási ár 10 %-át azaz 57 frt 90 krt készpénzben vagy az 1882. évi 60. t.-cz. 42. §-ában jelzett és az 1881. november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügy miniszteri rendelet 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezeihez letenni, vagy az 1881. évi 60. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt az árverés megkezdése előtt átszolgáltatni.

Rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság 1899. évi október hó 18-án.

Aldorffer, kir. törvsz. bíró.

Báli czipők

a legegánsabb kivitelben kapható:

KOVÁCS ZSIGMOND-nál
Rimaszombat, Erzsébet-tér.

Hirdetmény.

5828. sz. A rimaszombati kir. tszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a **rimaszombati takarékpénztár** végrehajthatónak **Vargicz Jánosné szül. Bolha Mária** és **Bolha András** végrehajtást szenvedők elleni 125 forint tőke és járulékaik iránti árverési ügyében a végrehajtási árverést az 1881. évi 60. t.-cz. 144. és következő §§-ai értelmében a rimaszombati kir. törvényszék területén lévő Fazekas-Zsaluzsány községben fekvő s a fazekas-zsaluzsányi 67. sz. tjkvben A. 2—12. sorszám alatt foglalt 310/c, 404, 409, 458, 517, 574, 675, 678, 787, 831 és 839. hrszámú ingatlanokból Bolha Mária férj Vargicz Jánosné B 6 alatti birtok-illetőségére (vagyis ezen ingatlanok 1/3-ad részére) 390 frtban a C 18 alatt özv. Bolha Jánosné javára bekebelezett özvegyi-jog épségben tartása mellett.

És a fazekas-zsaluzsányi 23. sz. tjkvben A. 1—12. sorszám alatt foglalt Bolha András nevének álló 118, 119, 120, 310/b, 405, 408, 459, 516, 573, 674, 677, 786, 832. és 840. hrszámú ingatlanokra az 1380 forintban fent ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte annak megtartására határnapul **1900. évi márczius hó 20-ik** napjának d. e. 10 óráját Fazekas-Zsaluzsány község-házához tüzte ki, mely alkalommal a fent körülírt ingatlanok a becsáron alól is el fognak adadni.

Árverezni szándékozők tartoznak a kikiáltási ár 10 %-át, azaz 39 frt és 138 forintot készpénzben vagy az 1882. évi 60. tez. 42. §-ában jelzett és az 1881. november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezeihez letenni vagy az 1881. évi 60. tez. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt az árverés megkezdése előtt átszolgáltatni.

Rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság 1899. évi decz. hó 13-án.

Kovách, kir. tszéki bíró.

Csak Jamaika-rum

(Real de Santa Cruz)

ad a teának különös jó és finom izt.

Kapható:

NEUMANN ÁRMINNÁL
Rimaszombat. 3—3

Hirdetmény.

6182. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Kamo János** lukovistyei lakos végrehajthatónak **Balázs János** végrehajtást szenvedő elleni 200 frt tőke s jár. iránti árverési ügyében a végrehajtási árverést az 1881. évi 60. törvényezikk 144. és következő §§-ai értelmében a rimaszombati kir. törvényszék területén lévő Lukovistye községben fekvő s a lukovistyei 62. sz. tjkvben A. 1—19. sorszám alatt foglalt, Balázs János nevének álló 1/8 urbéri birtokra s az ezután járó erdő és legelő illetőségre a 644 forintban fent ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, annak megtartására határnapul **1900. évi április hó 4-ik** napjának délelőtti 10 óráját Lukovistyén a község házához tüzte ki, mely alkalommal a fent körülírt ingatlanok a becsáron alól is elfognak adadni.

Árverezni szándékozők tartoznak a kikiáltási ár 10 %-át, azaz 64 frt 40 krt készpénzben, vagy az 1882. évi 60. t.-cz. 42. §-ában jelzett és az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezeihez letenni, vagy az 1881. évi 60. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt az árverés megkezdése előtt átszolgáltatni.

Rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság 1899. évi december hó 24-én.

Kovách, kir. tszéki bíró.

SCHWARTZ I.

(ezelőtt **HERTSKO BERTALAN**)
óras és ékszerész
RIMASZOMBAT, Erzsébet-tér.

Hogy a n. é. község igényeit a mindennemű órák pontos javításait illetőleg is teljesen kielégíthessem, óras műhelyemet egy **kiváló szakképzettségű** munkaerővel láttam el, úgy hogy óras műhelyemet a legtisztább lelkiismerettel ajánlhatom a n. é. község pártfogásába. — A midőn még felemlitem, hogy mindenkor nagy választékban művészi kivitelű

arany-, ezüst-, * * * * *

ékszer- és óra-raktárt

— határozott szolid árak mellett — tartok és üzletem jó hírnevének további fentartása végett mindenféle szakmába vágó megrendeléseket különös gondnal és pontossággal eszközök, és végül, hogy szívesen küldök kívánatra vidékre választékok.

Maradtam

teljes tisztelettel

SCHWARTZ I.

1—3

óras és ékszerész.

Hirdetmény.

63. sz. — **Zeherje** község telekkönyve az urbéri és nemesi erdő és legelőnek elkülönítése és részben egyéneknéki felosztása következtében részlegesen átalakított és ezzel egyidejűleg azokra az ingatlanokra nézve, a melyekre az 1896: XXIX; az 1889: XXXVIII; és az 1891: XVI. t.-cz. a tényleges birtokos tulajdon jogának bejegyzését rendelik az 1892. évi XXIX. t.-czikben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan foganatosítottat.

Ez azzal a felhívással tétetik közzé:

1-ször: Hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. t.-cz. 15. és 17. §§-ai alapján ideértve e §§-oknak az 1889. XXXVIII. t.-cz. 5. és 6. §§-aiban és az 1891. XVI. t.-cz. 15. §-a a) pontjában foglalt kiegészítését is, — valamint az 1889. évi XXXVIII. t.-cz. 7. §-a és az 1891. XVI. t.-cz. 15. §-a b) pontja alapján eszközölt bejegyzések vagy az 1886. XXIX. t.-cz. 22. §-a alapján történt törlések érvénytelenségét kimutathatják, — e végből törlési kereseteket hat hónap alatt, vagyis **1900. évi augusztus hó 1-ső napjáig** bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törlési keresete annak a harmadik személynek, a ki időközben nyilvánknyvi jogot szerzett hátrányára nem szolgálhat!

2-ször: Hogy mindazok, a kik az 1886. XXIX. t.-cz. 16. és 18. §§-ainak esetében ideértve az utóbbi §-nak az 1889. XXXVIII. t.-cz. 5. és 6. §§-aiban foglalt kiegészítéseit és a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánának, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis 1900. évi augusztus hó 1-ső napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után ellentmondásuk figyelembe vételni nem fog.

3-ször: Hogy mindazok, a kik a telekkönyvi átalakulása tárgyában tett intézkedések által, nemkülönb azok, a kik 1-ső és 2-ik pontban körülírt eseteken kívül az 1892. XXIX. t.-cz. szerinti eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánknyvi jogaikat bármely irányban sértve vélik — ideértve azokat is, a kik a tulajdonjog arányának az 1889. XXXVIII. t.-cz. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják; e tekintetben felszólamlasukat tartalmazó kérvényeket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt vagyis 1900. évi augusztus hó 1-ső napjáig bezárólag nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulta után az átalakításkor közbefjött téves bevezetésből származó bármilyen igényeket jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik, az említett bejegyzéseket pedig csak a törvényi rendes utján és csak az időközben nyilvánknyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság. — Rimaszombat, 1900. évi január hó 7-én.

Aldorffer, kir. tszéki bíró.